Домашні завдання з української мови та літератури, зарубіжної літератури для 9 класу.
РОЗКЛАД на тиждень 27.04 – 30.04.2020р

День тижня/ число	**Предмет**	**Тема**	**Домашні завдання**	
			Яке домашнє завдання?	**Виконати і здати д/з**
Пн. 27.04	Українська мова	**Нове** **Відокремлені другорядні члени речення.** 1. Прикладка 2. Відокремлені обставини 3. Відокремлені додатки	1). §33 Прикладка – впр. 381, стор 189 2). §34 Відокремлені обставини – впр.390, стор 194 3). § 35 Відокремлені додатки – впр.405, стор 198	З понеділка до четверга
		<u>Борги</u> **Для боржників завдання залишила.** Відокремлені другорядні члени речення. Відокремлені означення (узгоджені і неузгоджені).	**<u>Борги</u>** Читати правила. Написати конспект за темою. Вправа №1 письмово. Вправа 452 **Відео** переказ тексту «Будинок з химерами» усно (надсилати записи переказу) Переказ тексту письмово (з пам’яті)	
Вт 28.04	Зарубіжна література	**<u>Борги</u>** Письменник Ернест Теодор Амадей Гофман. Казка-новела «Крихітка Цахес».	План скласти Твір написати	З понеділка до четверга
Ср. 29.04	Українська література	**<u>Борги</u>** Іван Котляревський . Драматичний твір «Наталка Полтавка».	План скласти Твір написати	З понеділка до четверга
Чт 30.04		**<u>Борги</u>** **<u>Відео</u>** <u>переказ тексту «Будинок з химерами» усно</u> (надсилати записи переказу) Переказ тексту письмово (з пам’яті) **Особистий щоденник** Запис в щоденнику (або на листках): 1. Велике релігійне свято – Великдень. План. 1) Підготовка до Великодня. 2) Як я зустрів/-ла і провів/-ела Великдень. 3) Мої роздуми про цей день, це релігійне свято.	Записи в особовому щоденнику.	Здати всі роботи **Підсумки Д/З** (з 9.00 до 12.00) **Борги**

Речення з відокремленими членами

Я і народ, людство

§ 31. Поняття про відокремлені другорядні члени та уточнювальні члени речення. Розділові знаки при уточнювальних членах

Відокремлення — це змістове й інтонаційне виділення другорядних членів речення порівняно з іншими другорядними членами.
На письмі відокремлені члени речення виділяються з обох боків комами, рідше — тире.

Відокремленими бувають:

1. • Означення узгоджене • Означення неузгоджене • Означення-прикладка	*Сніг, блискучий та легкий, здається, падає на серце прямо* (М. Рильський). *Одна із жвавих дівчат, з гострими плечиками, захоплено дивилася на Дніпро.* *Надто вже тонке воно, серце, й тендітне...* (С. Павленко).
2. Обставина	*А напровесні ріка широко розливається, затоплюючи луги, підступаючи до самісіньких околиць* (Є. Гуцало).
3. Додаток	*Крім знання, тут потрібна інтуїція, дар передбачення, дар ясновидця* (О. Гончар).

360 1. Прочитайте вірш, правильно інтонуючи виділені відокремлені члени речення (прикладку й узгоджені означення).

Ми мовчимо — **поезія і я**.
Ми одна одній дивимось у вічі.
Вона не знає, як моє ім'я, —
Мене немає в нашому сторіччі.

Я не зійшла, **посіяна в бетон**.
Не піднялась, **морозами прибита**.
Я недоцільна — наче камертон
У кулаці кошлатого бандита.

Л. Костенко

2. Напишіть міні-твір на тему «Значення поезії в моєму житті». Використовуйте відокремлені члени речення.

361 Спишіть речення, підкресліть відокремлені обставини.

1. Приходячи у світ, ранок гасить вогні електричні й засвічує сонце. 2. А час, регочучи, над нами проліта, увесь він невмолимо невловимий. 3. Цілував дівчисько сніг, ошалівши від кохання. 4. Ватаги вітрів, натомившись у бурі, примчали в село відпочити *(З тв. С. Павленка)*.

Українська мова 9 клас
Домашні завдання за 20.04 – 24.04.20

тема: **Відокремлені другорядні члени речення. Відокремлені означення (узгоджені і неузгоджені).**

Повторення:
Запитання:

1.Що таке відокремлення?

- Відокремлення – це виділення голосом і комами на письмі другорядних членів речення.

2. Які члени речення бувають відокремленими?

- Означення, обставина, додаток – другорядні члени речення.

Правило пригадуємо:

Головні члени речення – **підмет**(хто? що?)
присудок (що робить? що зробить?)

Другорядні члени речення – **додаток** (запитання відмінків)

кого? чого? кому? чому? ким? чим? …

означення який? яка? яке? які?
чий? чия? чиє? чиї?

обставина - де? куди? звідки? навіщо? (з якою метою?) чому? коли? - . - . - . - . - як?...

373 Запишіть слова та словосполучення, знявши риску й розкривши дужки.

Відокремле(нн, н)і члени, уто(чн, чн)ювальні члени, не/узгоджене означення, т(е, и)ндітне, інту(і, ї)ція, ясно/видець, мовч(е, и)мо, б(е, и)тон, р(е, и)гочучи, не/вмолимо не/вловимий час, с(в'я, вя)ще(н, нн)о/дійство, в(и, е)снажл(и, е)вий, частка (в, В)се/світу, ц(е, и)р(е, и)монія, на видно/крузі, будь/який, кіно/поема, бе(з, с)смертний, с(е, и)мфонія, лаб(і, и)р(і, и)нт, пр(и, е)сутні, по/передні, не(о, а)логізми, ро(зс, сс)іяним.

§ 32. Відокремлені означення (узгоджені, неузгоджені)

1. Який другорядний член речення називається *означенням*?
2. Яке означення називається *узгодженим*?
3. Чим виражені узгоджені означення?
4. У чому різниця між узгодженим і неузгодженим означенням?
5. Чим виражені неузгоджені означення?

Відповіді на поставлені запитання проілюструйте прикладами.

374 Спишіть речення, підкресліть відокремлені узгоджені означення. Поясніть умови відокремлення.

1. Річки, схованої в берегах, ще не було видно, але вона вже відчувалася за свіжістю й прохолодою, якою потягло від неї. 2. Сонце мало ось-ось зійти, воно вже розросталося червоним кущем у верхів'ї річки, і течія, повита низькими білястими серпанками пари, уся спалахнула. 3. Біля підніжжя маяка біліє на піщаному пагорку всього один-однісінький будинок, новий, капітальний. 4. Гнаний вітром, вогонь наступав із недалекого узвишшя кривулястою довжелезною лавою. Там, де вона прокотилася, залягла глибинна тьма, чорна пустеля згарища, зрідка покраплена жевріючими цятками. 5. Поки що горіло скомбайноване поле, палахкотіла солома, але копи були недалеко. Сотні їх, снопастих, важких, покірних, стояли на схилі, уже освітлені блиском заграви, уже овіяні жаркими струмами розігрітого повітря. 6. Уночі я прокинувся, розбуджений якимось тривожним шумом. 7. Далі сріблиться потічок, теплий, прозорий, висвітлений до дна *(За О. Гончаром)*.

Узгоджені означення відокремлюються

1. Якщо означення виражене дієприкметниковим чи прикметниковим зворотом і стоїть після означуваного слова.	*Той чорно-білий малюнок, **створений сонцем та хмарою**, сяє, промениться...* (Є. Гуцало). *Проблиски світла, **спочатку такі бліді й тихі**, чимдалі розросталися* (М. Коцюбинський).

Як підкреслюємо головні і другорядні члени речення?

Підмет — *однією рискою;*

Присудок — *двома;*

Означення — *хвилястою;*

Додаток — *пунктиром;*

Обставину — *штрих-пунктиром;*

Сполучник — *обводять колом.*

GdzUkr.At.Ua

І. Прочитай уважно словосполучення в 1 (першій) колонці таблиці.

- Які запитання підходять до означень?
- Вірно – які? яка? які? який?
- Квіти (які?) лісові,
- Вимога (яка?) сувора,
- Насадження (які?) лісові,
- Будинок (який?) великий.
- Слова **узгоджуються** у словосполученні.

Узгоджуються означення – це вони мають однаковий **рід**(чоловічий, жіночий, середній); однакове **число** (однину або множину); однаковий **відмінок** (Називний, Родовий, Давальний, Знахідний, Орудний, Місцевий).

- Значить, це узгоджені означення.

Продовження табл.

2. Якщо два чи більше непоширених означень стоять після означуваного слова, перед яким уже є узгоджене означення.	*На високих місцях поріс, як джунглі, сивий полин і п'янив повітря гіркими пахощами, **густими й задушливими*** (М. Коцюбинський).
3. Якщо означення стосується особового займенника.	*Це були останні квіти. **Напівзасохлі, поруділі**, вони все-таки були дорогими, як спомини про весну і літо* (П. Кочура).
4. Якщо означення відділене від означуваного слова іншими членами речення.	*Угорі **чисте**, по-весняному лунке небо* (Г. Тютюнник). *Он хмарки бредуть повільно одна за одною над самим обрієм, **схожі на білих лебедів*** (О. Копиленко).
5. Якщо означення, виражене дієприкметниковим чи прикметниковим зворотом, що стоїть перед означуваним словом, має додаткове обставинне значення: до нього, крім питання *який?*, можна поставити ще питання *чому? за якої умови? не зважаючи на що?*	***Налякані чужим голосом**, птахи з тривожним писком крутилися над головою Соломії* (М. Коцюбинський).

Узгоджені означення не відокремлюються

Якщо означення виражене дієприкметниковим чи прикметниковим зворотом і стоїть перед означуваним словом.	*Нарівні з вікном тьмяно біліли **припорошені пилом розквітлі** акації* (О. Гончар).

375 Спишіть текст, відокремлюючи узгоджені означення.

Стародавня Греція

Одним із складників давньогрецької культури найцікавішим і найдосконалішим був спорт. Змалку дітьми опікувалися не тільки вчителі грамоти, музики, а й тренери з гімнастики, яких, до речі, разом з іншими викладачами обирали на народних зборах. Різноманітні змагання Піфійські, Істмійські, Немейські, Олімпійські ставали святом краси й мужності. Крім того вони систематичні та багатолюдні давали грекам можливість відчути свою єдність. На авторитетні ігри — Олімпійські — раз на чотири роки запрошували священні посланці, які несли звістку про майбутнє загальнонародне свято й перемир'я на кілька місяців (якщо йшла війна). Це був час необхідний для підготовки й участі в змаганнях.

В. Верещагін. Боротьба. *1860 р.*

Узгоджене означення	Неузгоджене означення
лісові квіти	квіти з лісу
сувора вимога	вимога читати
лісові насадження	насадження з дубків
великий будинок	будинок праворуч

Означення відповідає на запитання:

Який? Яка? Яке? Які? Чий? Чия? Чиє? Чиї?

Котрий? Котра? Котре? Котрі?

Скількох? Скільком? Скількома? На скількох?

Узгоджується в роді, числі, відмінку – як і означуване слово.

Означуване слово може бути:

- **Прикметником**

Наприклад: Над морем розвівались білі (які?) вітрила.

/ означення –прикметник ***білі*** узгоджене з підметом ***вітрила***/

- **Займенником**

Наприклад: Учора тут була якась жінка.

/ означення- займенник ***якась*** узгоджене з підметом ***жінка***/

- **Дієприкметником**

Наприклад: Набряклі бруньки всюди розпускаються на деревах і кущах.

/ означення-дієприкметник ***набряклі*** (які?) узгоджене з підметом ***бруньки*** /

- **Дієприкметниковим зворотом**

Наприклад: Паски, змащені глазур'ю, стояли на столі.

/ **означення**- дієприкметниковий зворот ***змащені глазур'ю*** узгоджене з підметом ***паски***/

- **Числівником**

Наприклад: Бракувало (не було) двох ґудзиків.

/ **означення –** числівник двох(скількох?) узгоджене з додатком ґудзиків(чого?)

ІІ. Прочитай уважно словосполучення в 2 (другій) колонці таблиці.

- Які запитання підходять до означень?
- Квіти (які?) з лісу;
- Вимога (яка?) читати;
- Насадження (які?) з дубків;
- Будинок (який?) праворуч.

Але немає узгодження між цими словами.

ІІІ. Запиши конспект у зошит.

IV. Вправа№1. До узгоджених словосполучень дібрати словосполучення – синоніми з неузгодженими означеннями. Записати словосполучення.

З словосполученнями (на вибір) скласти 10 речень і виконати синтаксичний розбір речень.

Зразок: Електрична (яка?) сила – сила електрики.

Узгоджені словосполучення Неузгоджені словосполучення

1. Шевченкові (чиї?) твори - ….
2. Батьків (чий?) костюм- ….
3. Весняні (…?) дні - …
4. Морські(…?) глибини - …
5. Гірські(…?) вершини - …
6. Воєнні(…?) дні - …
7. Командирський (…?) наказ - ...
8. Геройський(…?) вчинок - …
9. Трамвайна(…?) зупинка - …
10. Кришталева(…?) ваза - …
11. Книжкова(…?) полиця -….
12. Високоякісна(…?) сталь - …

452 1. Прослухайте текст. Зробіть нотатки, записавши числа, дати, власні назви тощо.

Будинок з химерами

Будинок з химерами. *м. Київ*

Будинок з химерами — одна з головних архітектурних пам'яток України, що були створені у XX столітті в стилі модерн. Найпривабливіша залізобетонна будівля Києва.

Проекція будинку, створена відомим архітектором Владиславом Городецьким на місці колишнього осушеного Козиного болота, має цікаву форму — форму куба: збоку Банкової вулиці — три поверхи, а збоку площі Івана Франка — шість.

Будинок з химерами отримав свою назву завдяки скульптурним прикрасам на фасаді. Як усередині будинку, так і зовні розміщені ліплені фігурки тварин, тематика яких — надземний і підводний тваринні світи, неймовірні казкові істоти, атрибути полювання тощо.

Так, перед мандрівниками відкривається дивна картина — на стінах будинку він бачить голови носорогів, жираф, антилоп, левів, крокодилів тощо. На даху Будинку з химерами розмістилися величезні жаби та нереїди з ланцюгами замість волосся.

Будинок з химерами, який Городецький збудував для своєї родини, був завершений у 1903 році. Городецький з родиною займав лише один поверх, а інші здавав в оренду. Попри високу ціну, охочих вистачало. У Будинку з химерами були власні винні погреби, пральні та пара корів, щоб мешканці щодня могли пити свіже молоко.

У 1913 році В. Городецький залишив дім.

Власники будівлі змінювалися. У радянський період чого тільки не було в будинку Городецького: і штаб військово-трудової дружини, і житло, і ветеринарне управління, і поліклініка. У 30-ті роки більшість киян вважала будинок колишнім житлом відставного адмірала, а в 90-ті тут був музей «Шедеври мистецтва України».

У 1998 році будинок перебував в аварійному стані. Він практично розколовся посередині. Щілина в деяких місцях сягала 40 см. Це сталося через неоднорідність фундаменту, адже під половиною будинку були палі, а половина стояла на звичайному стрічковому фундаменті. Виявляється, і великі будівничі роблять неабиякі помилки.

Реставрація будинку тривала до 2004 року. Згодом тут розмістили Малу резиденцію Президента України *(За Н. Марінохою та Р. Маленковим)*.

2. Підготуйте і запишіть докладний переказ розповідного тексту в публіцистичному стилі.

Розвиток мовлення

Тема: **Переказ тексту з елементами опису пам'ятки історії й культури «Будинок з химерами».**

(Усно і письмово).

Відео звіт усно.

1. **Прочитати текст вправи 452 - думати.**
2. **Відповідати на запитання:**

- У якому столітті був створений будинок з химерами?
- До якого стилю відноситься архітектура будинку?
- Як звали архітектора, що створив проект будинку?
- Яку форму має будинок?
- Чому будинок отримав таку назву?
- Якої тематики дотримувався архітектор під час оздоблення фасаду та приміщень будинку?
- Який вид будинку на стінах і на даху?
- Для кого будував архітектор будинок?
- У якому році було завершене будівництво?
- Які приміщення розміщувались у будинку?
- У якому році архітектор залишив будинок?

Цікаво:

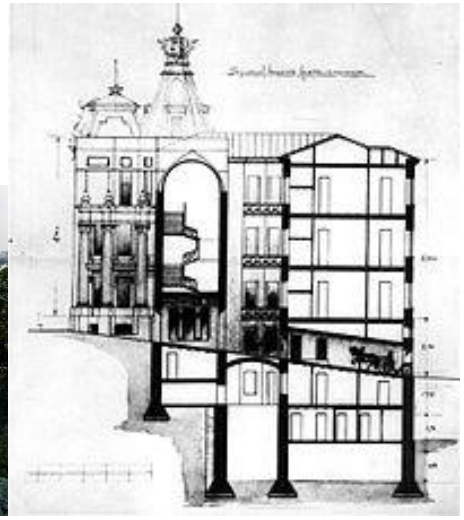

Владиславу Городецькому вдалося на цьому місці майже за безцінь — 15 640 карбованців, придбати 1 550 м² землі в кредит. Ділянка землі вважалась непридатною для забудови через надто крутий схил, однак це не засмутило професіонала будівничої справи. Владислав Городецький зміг раціонально використати невеликий земельний майданчик та обійти складні умови ґрунтів. Для зміцнення стійкості схилу було вбито майже 50 бетонних набивних паль, розроблених інженером А. Е. Страусом, на глибину 5 метрів.

Сам господар оселився в квартирі № 3, площею 380 м², що виходила в першому рівні на Банківську вулицю, а інші шість квартир здавав в оренду.

УКРАЇНСЬКА МОВА 9 КЛАС ДОМАШНЄ ЗАВДАННЯ ТИЖДЕНЬ 27.04- 30.04 .20

ПІДРУЧНИК

Вчимося культури мови

Незнання синонімічних можливостей мови є причиною багатьох прикрих помилок, неприпустимих при складанні документів. Треба, скажімо, розрізняти поняття «замісник» і «заступник». ***Замісник*** — це робітник, який тимчасово виконує чиїсь обов'язки, а ***заступник*** — офіційна назва посади працівника, який є другою особою після керівника й працює постійно.

379 Прочитайте усмішку. Поясніть орфограми у виділених словах.

У

Допотопне прізвище

Прибіг якось до **райради**
Тягнирядно Сава.
— Хочу **прізвище** змінити.
Ось моя заява.
Бо прізвище Тягнирядно
Допотопне стало.
Я нове собі придумав:
Тягниодеяло.

П. Глазовий

Повторюємо орфографію

380 Запишіть слова та словосполучення, знявши риску й розкривши дужки.

Узгодже(н, нн)і і не/узгодже(нн, н)і означе(нн, н)я, не/підйомні ка(м'я, мя)ні блоки, ма(сш, ш)таб, пр(а, о)порційність, бе(з, с)дога(нн, н)ість, не/аби/який, тисяч(е, о)/літня, єг(и, і)птяни, ро(з, с)писи храм(а, у), х(і, и)ругічні, давньо/єг(и, і)петські, встановле(нн, н)я діагноз(у, а), не/спроможність, діє/пр(е, и)кметник, не/далеке узви(ш, шш)я, пі(щ, сч)аного пагорк(а, у), білястими с(е, и)рпанками, висвітл(е, и)ний, авто/ритетний, с(в'я, вя)ще(нн, н)і, не/обхідний, по/над.

§ 33. Відокремлені прикладки

381 1. Знайдіть правильну відповідь.

П

1. Прикладка є різновидом
   - **А** підмета
   - **Б** обставини
   - **В** означення
   - **Г** додатка

§ 33 ПРИКЛАДКА

Уважно читати

!

Слово вчителя.

Прикладка — це різновид означення. Вона називає ознаку предмета і водночас дає йому нову назву. Прикладка, як і означення, відповідає на питання *який?*.

Наприклад: *Гора* (яка?) ***Говерла*** *найвища в Україні*.

Прикладка виражається іменником і, як правило, стоїть у тому ж відмінку, що й означуване слово: *тітка* ***Олена***, *тітці* ***Олені***.

!

Слово вчителя.

Прикладки можуть бути

- ✓ непоширеними: *риба* ***карась***, *місто* ***Томськ***, *дівчина-****підліток***
- ✓ поширеними: *А он старе Монастирище,* ***колись козацькеє село***. *(Т. Шевченко)*

2. Прикладка, вказуючи на ознаку предмета,
- **А** дає йому нову назву
- **Б** показує ставлення мовця до висловлюваної думки
- **В** є частиною складеного підмета
- **Г** є однорідним членом до підмета

3. Прикладка виражена
- **А** прикметником
- **Б** дієприкметником
- **В** займенником
- **Г** іменником

4. У реченні *Радо зустріли мене в Київ-граді ріка Дніпро, вулиця Хрещатик, готель «Турист»* ужито
- **А** дві прикладки
- **Б** три прикладки
- **В** одна прикладка
- **Г** чотири прикладки

2. Запишіть розгорнуті відповіді на завдання тесту. Наведіть, де можливо, приклади.

Відокремлення прикладок

Відокремлюється комами	Приклади
1. Поширена або непоширена прикладка, якщо вона залежить від особового займенника.	***Щасливиця**, я маю трохи неба і дві сосни в туманному вікні* (Л. Костенко).
2. Поширена або непоширена прикладка, якщо вона залежить від пояснюваного слова, відсутнього в реченні.	*Пішов степом, **сіромаха**, сльози утирає* (Т. Шевченко).
3. Поширена або непоширена прикладка, що залежить від іменника — власної назви, якщо стоїть після нього. ***Примітка.*** Відокремлену непоширену прикладку, що залежить від іменника — власної назви, треба відрізняти від прикладки, що приєднується дефісом. Відокремлена прикладка виділяється інтонаційно.	*А он старе Монастирище, **колись козацькеє село*** (Т. Шевченко). *Грицько, **підстароста**, дивувався тому багатству* (Панас Мирний). (Грицько, який був підстаростою...). *Шевченко-**художник** залишив багату творчу спадщину.*
4. Поширена прикладка, що залежить від іменника (загальної назви) і стоїть перед ним, якщо вона має обставинний відтінок.	***Людина високогуманна**, Сошенко з піклуванням ставився до Шевченка* (П. Федченко). (Чому так ставився? — Бо він людина високогуманна).

Вправа 381 (письмово)

Знайти правильну відповідь.
Записати відповіді.
1 - …, 2 - …., 3- …., 4- …

Завдання 1 (усно)

Читати таблицю «Відокремлення прикладок»

Продовження табл.

Відокремлюється комами	Приклади
5. Поширена прикладка, що залежить від іменника (загальної назви), якщо стоїть після нього.	*Тимчасом надійшов голова, **привітний червонощокий чоловік*** (О. Гончар).
6. Поширена або непоширена прикладка, приєднана до означуваного слова сполучником *як*, якщо вона має додатковий відтінок причини (відповідає на питання *чому?*). В інших випадках такі прикладки не відокремлюються.	*У горах Брянський, **як командир,** зустрівся з новими труднощами* (О. Гончар). (Зустрівся *(чому?)*, бо командир). *Я прийшов до тебе як до **громадянина*** (Ю. Мушкетик).
7. Поширена або непоширена прикладка — власна назва, якщо вона залежить від загального іменника й слугує для його уточнення.	*Матір моя, **Марія**, читати мене навчила* (М. Нагнибіда).
8. Поширена або непоширена прикладка, приєднана до означуваного слова за допомогою слів *родом, на ймення, так званий* тощо.	*У журбі отакій і подружилися Давид з одним австріяком, на **ймення Стах*** (А. Головко).
9. Прикладка, що приєднується до означуваних членів речення словами *або, тобто, особливо, навіть, як-от*.	*Синоніми, **або слова близькі за значенням**, використовують у різних стилях мови.*
Відокремлюється тире	**Приклади**
10. Поширена або непоширена прикладка, що має уточнювальне значення й перед нею можна вставити *а саме*.	*Усі громадяни України — **молодь, люди середнього і похилого віку** — вболівають за майбутнє Батьківщини.*
11. Поширена прикладка, що стоїть у кінці речення.	*На високому березі Дніпра постав золотоглавий Київ — **столиця могутньої середньовічної держави Русі-України**.*

382 Спишіть текст. Які правила щодо вживання розділових знаків при відокремленій прикладці ілюструють деякі речення вправи?

Данило тихо входить у накупаний і загойданий місяцем присілок. Як добре, що ми тепер будемо з хлібом: уродило ж цього року. Незабаром мають і агронома прислати. Аби ж він був схожий на Максима Діденка — отого вчителя й невтомного практика.

Давно він, Данило, не бачив ні Максима Петровича, ні Терентія Івановича, ні його верби, повз яку ніколи спокійно не пройдеш... Тільки й рідні зосталось у Данила — бідова тітка Марина в Копайгородку та двоюрідна сестра в присілку...

Читати таблицю «Відокремлення прикладок»

певні риси характеру, якості. Наприклад: *формувати крону дерева, формувати уряд, формувати художні смаки.*

Формулювати — коротко й точно висловлювати певну думку, тезу, визначати завдання. **Наприклад:** *формулювати думку, формулювати вимоги, формулювати тему доповіді, формулювати завдання, запитання.*

Повторюємо орфографію

388 Запишіть слова та словосполучення, знявши риску й розкривши дужки.

Висловл(ен, енн)а думка, не/поширена прикла(д, т)ка, сіро/маха, високо/гуманна людина, пр(е, и)вітний червоно/щокий чоловік, з/по/над, з/над, Славута-Дніпро, не/бе(з, с)печні місця, біло/руська, двою/рідна сестра, рік/у/рік, етно/графічні зна(н, нн)я, різно/вид, бібліо/тека, труба/дур, середньо/ві(ч, чч)я, поет/співець, само/вдосконалення, само/владання, авто/біо/графія, чому/не/бу(д, т)ь, що/не/бу(д, т)ь, Олени Анатолі(є, ї)вни Коваленк(о, а).

§ 34. Відокремлені обставини

3 **Обставини, виражені дієприслівниковим зворотом або одиничним дієприслівником**, як правило, відокремлюються комами: *Степ,* ***струснувши із себе росу та зігнавши примітні тіні****, горить рівним жовто-зеленим кольором* (Панас Мирний). Черниш дістав трикутник листа і, ***нахилившись до багаття***, розгорнув його (О. Гончар).

У деяких випадках обставини, виражені дієприслівником чи дієприслівниковим зворотом, не відокремлюються.

Не відокремлюється	Приклади
• обставина, виражена дієприслівниковим зворотом, якщо вона виступає однорідним членом до невідокремленої обставини	Усі з радісним галасом і ***випереджаючи один одного*** побігли назустріч гостю.
• обставина, виражена дієприслівниковим зворотом, якщо вона за змістом тісно пов'язана з дієсловом-присудком (зокрема фразеологічні звороти на зразок *заломивши руки, не чуючи ніг* тощо)	*Цю гімнастичну вправу виконують* ***лежачи на килимі****. Дівчата працювали* ***не покладаючи рук****.*
• обставина, виражена одиничним дієприслівником, якщо вона вказує на спосіб дії *(як? яким способом?)* і стоїть після присудка	Бійці сиділи деякий час **задумавшись** (О. Гончар).
• обставина, виражена одиничним дієприслівником чи дієприслівниковим зворотом, що починається підсилювальною часткою *і (й)*	*Можна вміти добре плавати* ***й не будучи спортсменом****.*

§34 ВІДОКРЕМЛЕНІ ОБСТАВИНИ

ПРОСТО ЧИТАТИ І ДУМАТИ

Порівняйте!

- Обставини – другорядні члени речення, які називають різні ознаки дії – місце, час, причину, мету, спосіб, ступінь.
- Обставини відповідають на питання: як? де? куди? звідки? коли? відколи? чому? з якою метою?

Наприклад:

- ***Завтра*** ще один деньок народиться.

Відокремлені обставини

Відокремлені обставини виражаються

Одиничним дієприслівником	Дієприслівниковим зворотом	Іменником у непрямомувідмінку з прийменником
Наприклад:	Наприклад:	Наприклад:
Що, дівуючи, Мотря придбала, те все позношувала (Панас Мирний).	Прийшовши з кілометр, вони знову побачили короткі спалахи і темні постаті (М.Стельмах).	Інші, в надії на заробіток, прискорили ходу (Петро Панч).

Обов'язково відокремлюються обставини, виражені іменником з прийменниками *незважаючи на, починаючи з* (що подібні до дієприслівників): *Незважаючи на погану погоду, біля освітленого під'їзду театру панувало пожвавлення* (В. Собко).

Інші обставини, виражені іменником із прийменником зі словами *на відміну від, за браком, згідно з, за згодою, відповідно до, з причини, за наявності*, відокремлюються за бажанням автора.

389 Спишіть речення. Підкресліть відокремлені обставини.

1. На яблуні переливчасто заспівала іволга і, війнувши яскравим пір'ям, перелетіла на друге дерево. І легко, наче продовжуючи пісню іволги, задзвеніли срібні ноти дитячого чистого голосу *(М. Стельмах)*. 2. Защебетав соловейко, угору летючи; закувала зозуленька, на дубу сидячи *(Т. Шевченко)*. 3. Жаркий, духотний день, зомлівши, мов стовп, упав на груди ночі *(Б.-І. Антонич)*. 4. Хтось землю ділив мою, вкравши мене у мене, та я витерпів *(Б.-І. Антонич)*.

390 Спишіть речення, розставивши пропущені розділові знаки в реченнях з відокремленими обставинами.

1. Упало яблуко звітуючи про осінь. 2. Не поспішаючи відкрию баклажку і тихо піднесу до губ. Відіп'ю ковток і посиджу відчуваючи як по чорній шкірі попливуть рибинки і човен. 3. Жодних кольорів у світі — лиш біле, як білий аркуш паперу, що над ним заніміла рука не наважуючись написати перше слово... 4. Кінь ступить на галявині крок і замре піднявши копитце бо чує, як ондечки бринить бджола *(За В. Голобородьком)*.

391 Складіть і запишіть речення, синонімічні до поданих, замінивши один з однорідних присудків відокремленою обставиною. Поясніть розділові знаки.

1. Вода на озері ніби поважчала, переливається перламутром — вітер хвилю жене *(О. Гончар)*. 2. Поблискує мокре дубове цебро, маревіють, тануть переповнені сонцем угіддя *(О. Гончар)*. 3. Сонце схилилось на захід і не пекло вже так дошкульно, як раніше *(Г. Тютюнник)*. 4. Вночі скрипів і осипався клен *(Л. Костенко)*. 5. Вода шумить між камінням, підкидає вгору хвилі *(Іван Нечуй-Левицький)*.

392 Виберіть у цьому підручнику завдання, сформульовані як речення з відокремленими обставинами. Запишіть вісім–десять таких речень.

393 Спишіть текст, розставивши пропущені розділові знаки в реченнях з відокремленими обставинами й означеннями.

Наближався ошатний вечір. Попелясті стрижі черкаючи крильцями Машині боки вечеряли біля неї останніми літніми мушками. Обвіваючи крильцями неговіркого мене стрижики ловили мушок, що вилися й понад моїм нагрітим від ранку не холодним для них картузом. Орлик набіганий досхочу ледве за возом плентався. Його здивовані очі надивлені на досі незнаний простір і волю

§ 35. Відокремлені додатки

Відокремлюються з двох сторін комами додатки, що мають значення зарахування чи виведення предметів з ряду інших і починаються словами *крім, окрім, опріч, замість, за винятком, на відміну, зокрема, особливо, наприклад, навіть*: *Пахне грибами й медом, вогкістю пахне тією, що, **опріч назви осінь**, немає імені їй* (М. Рильський).

Примітка. Якщо прийменник *замість* синонімічний до прийменника *за*, то зворот комою не відокремлюється: *Напиши замість мене допис*.

400 1. Спишіть речення. Підкресліть відокремлені додатки.

1. Рухнувся натовп, загомонів, посипались жарти, у яких, крім веселощів, почувся й подив, і заздрощі, і навіть острах *(О. Гончар)*. 2. Вони мені подарували альбом, навіть з кількома вже фотографіями *(І. Франко)*. 3. Старий жук загудів багатозначно: джу-джу-джу. Правда, він, крім того джу-джу-джу, нічого ніколи не гудів, але все ж таки це щось значило! *(О. Іваненко)*. 4. З ними, крім комбата, був і гвардії майор Ворощов *(О. Гончар)*.

401 Спишіть текст, поставивши пропущені розділові знаки.

Більшість сліпців замість втраченого почуття зору винагороджуються сильним розвитком слуху, пам'яті, музичних здібностей і творчої уяви. Згадати хоча б Хому Провору. Такого витонченого артиста, такого дотепного віртуоза гри на сопілці важко знайти. Опріч гри на сопілці Хома Провора дуже любив і пісні. Пісня для нього не тільки розрада, а й справжнє життя. Але дивна річ: як тільки співець дійде до того місця пісні, де йдеться про те, як билиночка здригнула й заговорила, так несподівано й розридається. Багато цілих годин і цілих тижнів веселих і сумних (більш за все сумних) провів я з Хомою Проворою, але я ніколи не бачив його, щоб він плакав від іншої пісні опріч згаданої *(За І. Шаповалом)*.

402 Складіть і запишіть речення, синонімічні до наведених, так щоб вони мали у своєму складі відокремлені додатки.

1. Усі присутні були приголомшені новиною, тільки дідусь не здивувався. 2. Усі можуть бути вільними, тільки чергові мають залишитись. 3. Триває набір у всі гуртки, гурток «Авіамоделювання» теж запрошує на навчання.

Відокремлені додатки — неодмінна ознака наукового та публіцистичного стилів. Як правило, вони вживаються зі словами: *всупереч, на відміну від, подібно до, а саме*.

Наприклад: ***Усупереч поширеній думці***, сучасні молоді люди прагнуть здобути якісну освіту, цікавляться класичною літературою, театром, музикою.

403 Складіть і запишіть вісім–десять речень з відокремленими додатками.

404 1. Прочитайте текст. Випишіть речення з відокремленим додатком. Поясніть уживання розділових знаків при відокремлених додатках.

З моральних уроків, що їх дала мені мати, я пам'ятаю, крім постійної вимоги казати правду, одне надвечір'я, коли мати якось незвично скликала нас усіх до однієї кімнати й проникливим голосом сказала: «Слухайте: до нас привезуть дівчинку, яка буде в нас жити. Ця дівчинка дуже нещасна, ви всі бігаєте, а в неї після гарячки відібрало ноги — вона не може ходити, як інші діти, а лише повзає. Глядіть же, щоб не сміялися з неї, ви самі побачите, яка вона добра й розумна» *(В. Фігнер)*.

2. Поміркуйте, що таке *милосердя*. Запишіть свої міркування, використовуючи речення з усіма видами відокремлених членів.

405 Спишіть текст, розставляючи розділові знаки.

Англійці прихід Нового року зазвичай не відзначають галасливими велелюдними святкуваннями. Проте є неписане правило за яким у новорічний вечір або ніч кожен без запрошень може прийти на свято в будь-який дім навіть до незнайомих людей, і його залюбки зустрінуть. Хай навіть крім маленького шматочка вугілля незваний гість нічого не принесе. А вугілля він має кинути в родинне вогнище й побажати щоб у цьому домі вогонь горів довго-довго *(За матеріалами ua.korporativus.com)*.

Повторюємо орфографію

406 Запишіть слова та словосполучення, знявши риску й розкривши дужки.

За/винятком, на/відміну, за/мість, в(е, и)село(ш, щ)і, ні/коли, фото/графія, джу/джу/джу, багато/значне, наві(д, т)ь, усе/ж/таки, витонче(нн, н)ий, віртуо(з, с), гра на сопі(льц, лц)і, не/сподівано, ро(з, с)ридається, пр(е, и)голомшені, авіа/моделювання, надвечі(рья, р'я), пр(е, и)в(е, и)зуть, за/звичай відзначають, будь/який, не/зва(н, нн)ий гість, вугі(лл, л)я.

УЗАГАЛЬНЕННЯ ДО ТЕМИ «РЕЧЕННЯ З ВІДОКРЕМЛЕНИМИ ЧЛЕНАМИ»

Просте речення може ускладнюватися відокремленими й уточнювальними членами речення.

Відокремлення — це змістове та інтонаційне виділення другорядних членів речення порівняно з іншими другорядними членами.

Відокремленими бувають: узгоджене та неузгоджене означення, прикладка, обставина, додаток.

Про вживання розділових знаків у реченнях з відокремленими означеннями див. с. 184–186, з відокремленими прикладками див. с. 189–190, з відокремленими обставинами див. с. 194–195, з відокремленими додатками див. с. 198.

ВПРАВА 390 – ПИСЬМОВО

§ 35 ВІДОКРЕМЛЕНІ ДОДАТКИ.

ЧИТАТИ ПРАВИЛО СТОР 198.

ВПРАВА 405 (ПИСЬМОВО)

Українська література 9 клас письмово твір

Твір на тему "Наталка Полтавка як уособлення кращих рис української жінки"

План

I. Моє перше знайомство з Наталкою Полтавкою. *(Хто така Наталка? Що нам відомо про її минуле?)*

II. Розкриття душевної краси Наталки.

1. Працьовитість, чесність і ввічливість простої селянської дівчини.
2. Доброта, розум і кмітливість Наталки. Особливості мови Наталки.
3. Глибока повага, любов і чуйне ставлення до матері, шанобливе ставлення до старших.
4. Почуття людської гідності простої української дівчини.
5. Вірність у коханні.
6. Рішучість і сміливість у боротьбі за своє щастя. *Готовність до самопожертви.*
7. Самохарактеристика Наталки. *Що про Наталку говорить виборний?А інші герої що говорять?*
8. Показ в образі Наталки високих моральних якостей українського народу.
9. Наталка Полтавка і сучасні дівчата: спільне й відмінне.

III. Чим мене най більше схвилював (захопив, вразив) образ Наталки Полтавки . *Чим цей образ захоплює читачів?*

Допомога:

Можна використати у творі цитати. Цитата – це точно сказані героєм слова, які пишуться в лапках.

Наприклад цитати Наталки з твору:

1. «Не багата я і проста, но чесного роду, Не стиджуся прясти, шити і носити воду».

2. “…Як вона поважає матір свою, шанує всіх старших за се бе”.

3. “Моє все багатство єсть моє добре ім’я”.

4. “Знайся кінь з конем, а віл з волом”.

5. “Серце не вважає, кого раз полюбить, з тим і помирає”.

6. «Бідність і багатство – єсть то Божа воля, З милим їх ділити – єсть щаслива доля».

7. “Клянусь, що окрім Петра, не з ким не буду!”

8. “От такові то наші полтавці! Коли діло піде, щоб добро зро бити, то один перед другим хватаються”.

«Нагородив Бог Терпилиху дочкою. Окрім того, що красива, розумна, моторна і до всякого діла дотепна – яке в неї добре серце, як вона поважає матір свою, шанує всіх старших за себе, яка трудяща, яка рукодільниця, що й себе й матір свою на світі держить!”.

Зарубіжна література 9 клас

Твір за казкою Е. Т. А. Гофмана «Крихітка Цахес, на прізвисько Циннобер».

Тема: Мої враження про казку «Крихітка Цахес».

План

І. Гофман як багатогранний митець-романтик.

(Амадей Гофман — німецький письменник, композитор і художник. У його фантастичних оповіданнях і романах втілився дух німецького романтизму.)

(Гофман — великий мрійник, який умів у найбуденнішому побачити фантастичне.)

ІІ. Казка Гофмана "Крихітка Цахес..." — багатоплановий твір.

(Події у творах Гофмана майже ніколи не відбуваються у далеких краях — зазвичай його неймовірні фантастичні герої діють у повсякденній обстановці. Іншою особливістю специфіки романтизму Гофмана є переплетіння реальності та нестримної фантазії, контраст високого, прекрасного і заземлено-буденного, потворного. І, нарешті, творам Гофмана притаманні іронія і гротеск.)

1. Характеристика Цахеса.

2. Конфлікт між митцем і філістером.

(Потвора Цахес з ласки феї Розибельверде став для людей, що його оточували, не лише нормальним фізично, а й навіть симпатичним, талановитим, перебираючи на себе чужу славу і хист. Конфлікт розгорівся між поетом Бальтазаром і чудовиськом Цінно-бером, якому слухачі приписали щойно прочитані Бальтазаром чудові вірші. На присвоєнні чужої слави Ціннобер не зупинився, він вирішив одружитися з коханою дівчиною Бальтазара.)

3. Доктор Проспер Альпанус — образ справедливого мага.

(Якщо під дією чарів Розибельверде ніхто не помічав потворної суті Ціннобера, то чарівник Альпанус все бачив у магічному дзеркалі. Він і звернув увагу феї на те, що її експеримент із Цахесом не вдався і треба повернути все назад.)

III. Повчальне значення твору Гофмана. Чи є в житті такі люди як Цахес?

(Створення химерного світу, де аномально сприймаються достоїнства людини — тупа потвора Цахес як талановитий симпатичний юнак, — втілює глибокі тенденції, взаємозв'язки в суспільстві.)

Установіть відповідність між іменами персонажів та їхнім описом:

Цахес	«обличчя в нього було спокійне, навіть добродушне, тільки як придивитись до нього пильно, зблизька, то часом здавалося, ніби з нього, мов із скляного футляра, виглядає ще одне маленьке личко»
Бальтазар	«підпершись паличкою, сп’явся навшпиньки і з гордим виглядом сприймав хвалу, що сипалась на нього з усіх боків»
Проспер Альпанус	«він усім своїм серцем і зовнішнім виглядом — ходою, поставою і поважним обличчям — наче справді належить до любих старожитніх часів»

Клас	Понеділок 27.04	Вівторок 28.04	Середа 29.04	Четвер 30.04
9 (алгебра)	Читати §7, сторінка 57-58 письмово Домашня самостійна робота (№1-11)	-	-	Завдання на повторення. Розв'яжіть квадратні рівняння (через Дискримінант): а) $3x^2 - 7x + 4 = 0$; б) $5x^2 - 8x + 3 = 0$; в) $3x^2 - 13x + 14 = 0$; г) $2y^2 - 9y + 10 = 0$;

				д) $5y^2 - 6y + 1 = 0$; є) $4x^2 + x - 33 = 0$; ж) $y^2 - 10y - 24 = 0$; з) $p^2 + p - 90 = 0$.
9 (геометрія)	-	-	Завдання на повторення. Сторінка 47, письмово №197,204. Побудувати точки до кожного завдання	-

Біологія 9кл Розділ : Хімічний склад клітини та біологічні молекули

Тема: Речовини живих організмів. Неорганічні речовини.

- Опрацювати параграф 2 стор.8 – 11
- Написати конспект

Які хімічні елементи містяться в живих організмах (таб. стор.8)
Функції неорганічних речовин у клітині (табл. стор.9)
Біологічна роль води (стр.11)

Хімія 9клас. Опорний – конспект.
Тема: Йонно – молекулярні рівняння хімічних реакцій.
.**Йонно-молекулярне рівняння — це рівняння, яке містить формули речовин і формули йонів.**

Молекулярне рівняння **Йонно-молекулярне рівняння**

$HI + KOH = KI + H_2O$ $H^+ + OH^- = H_2O$

При складанні йонно-молекулярного рівняння дотримуються такої послідовності дій:

- 1. Записують «звичайне» хімічне рівняння (його називають молекулярним).
- 2. За таблицею розчинності визначають, які реагенти і продукти реакції розчиняються у воді, а які — не розчиняються.
- 3. З'ясовують, які реагенти і продукти реакції є сильними електролітами, а які — слабкими електролітами або неелектролітами.

- 4. Формули розчинних сильних електролітів замінюють на формули відповідних йонів, ураховуючи при цьому індекси та коефіцієнти. Спочатку записують катіони, потім — аніони.(перший елемент завжди + плюс , другий – мінус , число йонів = валентності. Наприклад : якщо Н валентність І то кількість йонів +1.
- 5. З обох частин отриманого рівняння вилучають однакові йони (у разі їх наявності) в однакових кількостях (закреслюємо , а те що залишається буде коротке йонне рівняння.)

Обов'язковими умовами цих реакцій є утворення речовин, які практично не дисоціюють:
1) осад;
2) летка речовина (газ);
3) слабкі електроліти

Наприклад :

1. а) молекулярне рівняння

$HCl + NaOH = NaCl + H_2O$.

перший елемент у сполуці віддає отримує електрони (+ плюс)
другий елемент приєднує електрони отримує (– мінус)
число 1.2.3. електронів = валентності елементу

б) повне йонне рівняння

$H^+ + Cl^- + Na^+ + OH^- = H_2O + Na^+ + Cl^-$

Те що однакове зліва = справа (закреслюємо) , що залишається записуємо внизу.

в) скорочене йонне рівняння

$H^+ + OH^- = H_2O$.

Опрацювати конспект для виконання завдань.

Завдання.

- Складіть йонно-молекулярні рівняння реакцій, що відповідають таким молекулярним рівнянням:

1. $Mn(NO_3)_2 + Ba(OH)_2 = Mn(OH)_2\downarrow + Ba(NO_3)_2$;

2. $Na_2S + H_2SO_4 = Na_2SO_4 + H_2S\uparrow$;

3. $2KOH + CO_2 = K_2CO_3 + H_2O$;

.

РОЗЧИННІСТЬ КИСЛОТ, ОСНОВ І СОЛЕЙ У ВОДІ (за температури 20-25 °С)

Аніони	Катіони																		
	H^+	K^+	Na^+	NH_4^+	Ba^{2+}	Ca^{2+}	Mg^{2+}	Al^{3+}	Cr^{3+}	Fe^{2+}	Fe^{3+}	Ni^{2+}	Mn^{2+}	Zn^{2+}	Ag^+	Hg^{2+}	Cu^{2+}	Pb^{2+}	Sn^{2+}
OH^-		Р	Р	Р	Р	М	Н	Н	Н	Н	Н	Н	Н	Н	–	–	Н	Н	Н
Cl^-	Р	Р	Р	Р	Р	Р	Р	Р	Р	Р	Р	Р	Р	Р	Н	Р	Р	М	Р
Br^-	Р	Р	Р	Р	Р	Р	Р	Р	Р	Р	Р	Р	Р	Р	Н	М	Р	М	Р
I^-	Р	Р	Р	Р	Р	Р	Р	Р	Р	Р	–	Р	Р	Р	Н	Н	–	Н	М
S^{2-}	Р	Р	Р	Р	Р	М	М	–	–	Н	–	Н	Н	Н	Н	Н	Н	Н	Н
SO_3^{2-}	Р	Р	Р	Р	Н	Н	Н	–	–	Н	–	Н	Н	Н	Н	–	–	Н	–
SO_4^{2-}	Р	Р	Р	Р	Н	М	Р	Р	Р	Р	Р	Р	Р	Р	М	Р	Р	Н	Р
PO_4^{3-}	Р	Р	Р	Р	Н	Н	Н	Н	Н	Н	Н	Н	Н	Н	Н	–	Н	Н	Н
CO_3^{2-}	Р	Р	Р	Р	Н	Н	Н	–	–	Н	–	–	Н	Н	Н	–	Н	Н	–
SiO_3^{2-}	Н	Р	Р	–	Н	Н	Н	Н	–	Н	Н	–	Н	Н	–	–	Н	Н	–
NO_3^-	Р	Р	Р	Р	Р	Р	Р	Р	Р	Р	Р	Р	Р	Р	Р	Р	Р	Р	Р
CH_3COO^-	Р	Р	Р	Р	Р	Р	Р	–	Р	Р	–	Р	Р	Р	М	Р	Р	Р	Р

Умовні позначення:

- **Р** – *розчиняється (понад 10 г/л H_2O);*
- **М** – *мало розчиняється (від 10 г/л до 0,01 г/л H_2O);*
- **Н** – *практично не розчиняється (менше 0,01 г/л H_2O);*
- **–** – *сполука розкладається водою або не існує.*

ukrdidac.com.ua